

www.e-rara.ch

**Ars chemica, quod sit licita recte exercentibus, probationes doctissimorum
iurisconsultorum. Septem tractatus seu capitula Hermetis Trismegisti,
aurei. Eiusdem Tabula Smaragdina, in ipsius sepulchro ...**

Hermes

[Strasbourg], [1566]

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: Online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-4315>

Tabula smaragdina Hermetis Trismegisti. Peri chēmeias. Incerto interprete.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

TABVLA SMARAG

DINA HERMETIS TRISME-

gisti. Περὶ Χημείας. Incerto
interprete.

ERBA SECRETO-
rum Hermetis, quæ
scripta erant in tabu-
la Smaragdi, inter ma-
nus eius inuenta, in
obscuro antro, in quo
humatū corpus eius
reperitum est. Verum sine mendacio,
certum, et uerissimum. Quod est infe-
rius, est sicut quod est superius. Et quod
est superius, est sicut quod est inferius,
ad perpetranda miracula rei unius. Et
sicut omnes res fuerunt ab uno, medi-
tatione unius. Sic omnes res natæ fue-
runt ab hac una re, adaptatione. Pater
eius est Sol, mater eius Luna. Portauit
illud uentus in uentre suo. Nutrix eius
terra est. Pater omnis telesmi totius
mundi est hic. Vis eius integra est, si
uersa fuerit in terram. Separabis terram
ab igne, subtile à spisso, suauiter cum
magno

magno ingenio. Ascendit à terra in
 cœlum, iterumq; descendit in terram, et
 recipit uim superiorum et inferiorum.
 Sic habebis gloriam totius mundi. Ideo
 fugiet à te omnis obscuritas. Hic est to-
 tius fortitudinis fortitudo fortis, quia
 uincet omnem rem subtilem, omnemq;
 solidam penetrabit. Sic mundus crea-
 tus est. Hinc erunt adaptationes mira-
 biles, quarum modus hic est. Itaq; uo-
 catus sum Hermes Trismegistus, ha-
 bens tres partes philosophiæ totius mû-
 di. Completum est quod dixi de opera-
 tione Solis.

HORTVLANI PHI

LOSOPHI AB HORTIS MA-

ritimis, Commentariolus in Tabulam

Smaragdina Hermetis Tris-

megisti πρὸς Χρ=

μεταγ.

Precatio Hortulani.

LAus, honor, uirtus, et gloria, sit tibi
 Domine Deus omnipotens, cum
 dilecto

dilecto filio tuo Domino nostro Iesu Christo , et Spiritu sancto paracleto. Trinitas sancta , qui es solus Deus & unus, homo perfectus, tibi gratias ago. Quia cum aduersarij huius mundi transitoria pernouissem, ne suis delectationibus prouocarer , me ab eodem tua summa misericordia sustulisti. Sed quia uideo infinitos in hac arte deceptos, qui directam non ingrediuntur semitam, placeat tibi Domine Deus meus , ut de scientia quam mihi tradidisti , charos meos ab hoc errore diuertam , ut cum perceperint ueritatem, laudent nomen tuum sanctum & gloriosum , quod est benedictum in æternum, Amen.

PRAEFATIO.

EGo dictus Hortulanus , ab hortis maritimis nuncupatus, pelle Iacobina inuolutus , indignus uocari discipulus philosophie. Motus dilectione chari mei. Declarationem certissimam Sermonis patris philosophorum Hermetis intendo dicere. Qui sermo, quan

quanquam sit occultus, tamen exercitium ueri operis in fatigatione meorum digitorum totam expositionem declarauit uerissime. Nihil enim prodest occultatio philosophorum in sermonibus, ubi doctrina Spiritus sancti operatur.

QVOD ARS ALCHEMIAE

fit uera & certa.

CAPVT. I.

Dicit autē philosophus: VERVM, scilicet est, quod nobis data est ars Alchemiæ. SINE MENDACIO. Hoc dicit ad detestationem illorum, qui dicunt artem esse mendacem, id est falsam. CERTVM, id est expertum. Nam quicquid est expertū, certissimum est, ET VERISSIMVM. Quia uerissimus Sol per artē procreatur. Et dicit uerissimum in superlatiuo gradu, quia Sol generatus per hanc artem, excedit omnē Solem naturalem, in omnibus proprietatibus medicinalibus & alijs.

ε ιι

QVOD

QVOD LAPIS DEBEAT DI=

uidi in duas partes.

CAPVT II.

Consequenter tangit operationem lapidis dicens: QVOD EST INFERIVS, EST SICVT QVOD EST SVPERIVS. Et hoc ideo dicit: Quòd iste lapis diuiditur in duas partes principales per magisterium. In partem superiorem, quæ superius ascendit, & in partem inferiorem, quæ inferius remanet fixa & clara. Et tamen istæ duæ partes concordant in uirtute. Et ideo dicit: QVOD EST SVPERIVS, EST, SICVT QVOD EST INFERIVS. Illa aut diuisio necessaria est, AD PERPETRANDA MIRACVLA REI VNIVS, scilicet lapidis. Quia pars inferior est terra, quæ Nutrix dicitur & fermentum. Et pars superior, est anima, quæ totum lapidem uiuificat, & resuscitat, et ideo facta separatione et celebrata coniunctione, multa miracula perpetrantur in opere secreto naturæ.

QVOD

QVOD LAPIS HABEAT IN

se quatuor elementa.

CAPVT III.

ET SICVT OMNES RES FVE-
RVNT AB VNO MEDITATIO-
NE VNIVS. Hic dat exemplū di-
cens: Sicut omnes res fuerunt ab uno,
scilicet globo confuso, siue massa con-
fusa, meditatione, id est cogitatione &
creatione. Vnius, id est omnipotentis
Dei. SIC OMNES RES NATAE FVE-
RVNT, id est exiuerunt, AB HAC VNA
RE, id est, ex una massa cōfusa. ADAP-
TATIONE, id est solo præcepto Dei &
miraculo. Ita lapis noster est natus, &
exiuit ab una massa confusa, in se con-
tinens omnia elementa, quæ à Deo crea-
ta est, & suo solo miraculo lapis noster
est inde natus.

QVOD LAPIS HABEAT PATREM

& matrem, scilicet Solem &

Lunam.

CAPVT. IIII.

ET sicut uidemus quòd naturaliter
c iij unum

unum animal generat plura animalia
 sibi similia. Ita artificialiter Sol generat
 Solem, uirtute multiplicationis lapidis
 prædicti. Ideo sequitur PATER EIVS
 EST SOL, id est aurum Philosopho-
 rum. Et quia in omni generatione na-
 turali debet esse receptaculū idoneum
 & conueniens, cum quadam cōsonan-
 tia similitudinis ad patrem. Ita & in ista
 generatione artificiali oportet quod Sol
habeat sui spermatis, & suae tincturæ
idoneum receptaculum, & sibi conso-
 nans, & hoc est argentum philosopho-
 rum. Et ideo sequitur, MATER EIVS
 LVNA.

QVOD CONIVNCTIO PAR=
*tium lapidis dicatur im=
 pregnatio.*

CAPVT V.

QVæ duo, cum sese receperint in
 coniunctione lapidis, impregna-
 tur lapis in uentre uenti, & hoc
 est quod postea dicit: PORTAVIT IL-
 LVD VENTVS IN VENTRE SVO.
 Planum.

Planum est, quod uentus est aër, & aër
est uita, & uita est anima. Et ego iam su-
 perius loquutus sum de anima, quæ tot-
 um lapidem uiuificat. Et sic oportet,
 quod uentus portet totum lapidem &
 reportet, et pariat magisterium. Et tunc
 sequitur quod alimentum recipiat à nu-
 trice sua, id est, à terra. Et ideo dicit phi-
 losophus : NUTRIX EIVS TERRA
EST. Quia sicut infans sine alimento
 nutricis nunquam ad ætatē perueniret.
Ita lapis noster sine fermentatione suæ
terræ, nunquā perueniret ad effectum.
 Quod quidem fermentum, alimentum
 dicitur. Sic enim generatur ex uno pa-
 tre, cum coniunctione matris. Res, id
 est, filij similes patri, qui si longa deco-
ctione caruerint, erunt matri similes in
albedine, & patris pondus retinebunt.

QVOD LAPIS PERFECTVS

*fit, si anima in corpore fixa
 fuerit.*

CAPVT VI.

POstea sequitur : PATER OMNIS
 TELESMI TOTIVS MVNDI
 c. iij EST

EST HIC, hoc est, in opere lapidis est
 uia finalis. Et nota. Philosophus uocat
operationem patrem omnis telesmi, id
 est omnis secreti, uel omnis thesauri, to-
 tius mundi, id est omnis lapidis inuenti
 in hoc mundo. EST HIC. Quasi dicat,
 ecce ostendo tibi. Postea dicit philoso-
 phus: Vis quod te doceam, quando for-
 titudo lapidis est perfecta & completa?
 quando scilicet fuerit in suam terram
 uersa. Et ideo dicit: VIS EIVS INTE-
GRA EST, id est, perfecta & completa.
SI VERSA FVERIT IN TERRAM,
 id est, si anima ipsius lapidis, de qua su-
 perius facta est mētio (quod anima dica-
tur uentus & aēr, in qua est tota uita la-
 pidis & fortitudo) conuersa fuerit in ter-
 ram, scilicet lapidis, & fixetur, ita quòd
 tota substantia lapidis sic sit cum nutri-
 ce sua, scilicet terra, quòd totus lapis uer-
 tatur in fermentum. Sicut in operatio-
 ne panis, modicum fermentum nutrit
 & fermentat magnam copiam paste, &
 ita totum substantiam pastæ conuertit
 in fermentum. Ita uult philosophus,
 quòd lapis noster sic sit fermentatus,
 quod

quod ad multiplicationem lapidis, sic
fermentum.

DE MVNDIFICATIONE

lapidis.

CAPVT VII.

Consequenter ponit, quomodo de-
beat multiplicari. Sed primo po-
nit lapidis mundificationem, &
partium separationem, dicens: SEPA-
RABIS TERRAM AB IGNE, SVBTI-
LE A SPISSO, SVAVITER CVM
MAGNO INGENIO. Suauiter, id est
paulatim, non per uiolentiam, sed cum
ingenio, scilicet in fimo philosophico.
Separabis, id est, dissolues. Quia disso-
lutio, est separatio partium. Terram ab
igne, subtile à spisso. Id est, feces & im-
mundicias, ab igne, aëre & aqua, & à to-
ta substantia lapidis, ita quod lapis ibi
remaneat mundissimus sine sorde.

QVOD PARS LAPIDIS NON FI-
xa, debeat superare partem fixam,
eamq; eleuare.

CAPVT VIII.

ET lapis sic præparatus, est idoneus
c v ad

ad multiplicandum. Et nunc ponit eius multiplicationem, & facilem liquefactionem in uirtute ingressibili, tam in duris corporibus, quā mollibus, dicens: ASCENDIT A TERRA IN COELVM, ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM. Hic est ualde notandum, quod quamuis lapis noster in prima operatione diuidatur in quatuor partes, quæ sunt quatuor elementa, tamen sicut dictum est superius, Duæ eius sunt partes principales. Vna quæ ascendit superius, quæ dicitur non fixa, & alia quæ remanet inferius fixa, quæ dicitur terra, siue fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, ut dictum est. De illa uero parte non fixa oportet habere magnam quantitatem, & dare lapidi, qui factus est mundissimus absq[ue] sorde, toties per magisterium, donec totus lapis uirtute spiritus deferatur superius, sublimando & subtiliando. Et hoc est, quod philosophus dicit, ASCENDIT A TERRA IN COELVM.

QVOMODO LAPIS VOLA=

latis sit iterum fi=
gendus.

CAPVT IX.

Postmodum, hunc ipsum lapidem sic exaltatum oportet incerari cum oleo ab ipso lapide in prima operatione extracto, quod dicitur aqua lapidis, & toties assare sublimando, donec uirtute fermentationis terræ cum ipso exaltatæ, totus lapis iterato descendat de cœlo in terram, & remaneat fixus & fluens. Et hoc est quod dicit philosophus: ITERVMQVE DESCENDIT IN TERRAM, ET SIC RECIPIT VIM SUPERIORVM sublimando, ET INFERIORVM descendendo, id est, quod corporeum est, fiet spirituale sublimando, et quod spirituale est, fiet corporeum descendendo.

DE FRVCTV ARTIS, ET
efficacia lapidis.

CAPVT X.

SIC HABEBIS GLORIAM TOTIVS
MVNE

MVNDI, id est, hoc lapide sic compo-
 sito, gloriam huius mundi possidebis.
 IDEO FUGIET A TE OMNIS OBSCV
 RITAS. Id est omnis inopia, & ægritu-
 do. Quia lapis sic factus, omnis ægritu-
 dinis est curatius. HIC EST TOTIVS
 FORTITVDINIS FORTITVDO FOR-
 TIS. Quia nulla est comparatio aliarū
 fortitudinum huius mundi, ad fortitu-
 dinem huius lapidis. QVIA VINCET
 OMNEM REM SVBTILEM, ET O-
 MNEM REM SOLIDAM PENETRA-
 BIT. Vincet, id est uincendo conuertet
 Mercurium uiuū congelando, qui sub-
 tilis est, & alia corpora dura, solida, et
 firma penetrabit.

QVOD MAGISTERIVM IMI-
tetur creationem uni-
uersi.

CAPVT XI.

POstea dat exemplum philosophus
 de Compositione lapidis sui, dicēs:
 SIC MVNDVS CREATVS EST,
 hoc est, Sicut mundus creatus est, ita &
 lapis

lapis noster factus est. Quia primitus totus mundus, et omne quod fuit in mundo, fuit una massa confusa, seu chaos confusum, ut superius dictum est, et postea per artificium summi creatoris, diuisa est ista massa in quatuor elementa, mirabiliter separata et rectificata, propter quam separationem diuersa fiunt. Ita possunt fieri diuersa, aptatione nostri operis per separationem diuersorum elementorum a diuersis corporibus. HINC ERVNT ADAPTATIONES MIRABILES. Id est, si separueris elementa, fient mirabilia composita, apta nostro operi in nostri lapidis compositione, per coniunctionem elementorum rectorum. QVAVM, id est, de quibus mirabilibus aptis ad hoc, MODVS, scilicet operandi datus, EST HIC.

INSINUATIO AENIGMATICA,

que sit materia lapidis.

CAPVT XII.

ITAQVE VOCATVS SVM HERMES TRISMEGISTVS. Postquam
philos

philosophus docuit compositionem lapidis, hic docet occulto modo, de quo fiat lapis noster. Prænominaſ ſeipſum, ut diſcipuli ſui ad hanc ſciẽtiã peruenturi, de eius nomine perpetuo recordarentur, tũ tangit, de quo ſit, dicens: HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIAE TOTIVS MVNDI. Quia quicquid eſt in mundo, habens materiam et formã, compoſitum eſt ex quatuor elementis. Vnde infinite ſunt partes mundi, quas omnes philoſophus in tres partes principales diuidit, ſcilicet in partem Mineralem, Vegetabilem, et Animalem, de quibus coniuñctim uel diuiſim, philoſophus habuit ſcientiam ueram in opere Solis. Et ideo dicit, habens tres partes philoſophiæ totius mundi, quæ partes continentur in unico lapide, ſcilicet Mercurio philoſophoru.

QVARE LAPIS DICATUR
perfectus.

CAPVT XIII.

ET ideo uocatur lapis iſte perfectus,

ctus, quia in se habet naturam mineralium, uegetabilium, et animalium. Est enim lapis trinus et unus, quatuor habens naturas, scilicet quatuor elementa, et tres colores, scilicet nigrum, album et rubeum. Vocatur etiam granum frumenti, quod nisi mortuum fuerit, ipsum solum manet. Et si mortuum fuerit, ut dictum est superius, cum coniungitur in coniunctione, multum fructum affert, uidelicet completis operationibus supra dictis. O lector chare, Si scis operationem lapidis, tibi dixi ueritatem, et si nescis nihil tibi dixi. COMPLETVM EST QVOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS, id est, completum est, quod dictum est de operatione lapidis, trium colorum, et quatuor naturarum existentium, ut dictum est, in unica re, scilicet in solo Mercurio philosophico.

FINIS.